

Oslo

KONTRAKTSFORMULAR NS 8407 – OSLO KOMMUNES KJØP AV TOTALENTREPRISE

mellom

Oslo kommune v/ Bymiljøetaten

.....

(heretter kalt byggherren)

og

.....

(heretter kalt totalentreprenøren)

Organisasjonsnr./Personnr. ....

om

127-BYM-2025 Totalentreprenør til justering av
infopunkt ved Havnepromenaden

1	Kontrakten (NS 8407 pkt. 2)	5
2	Partenes representanter (NS 8407 pkt. 9)	5
2.1	Fullmakter (NS 8407 pkt. 9)	5
3	Møter (NS 8407 pkt. 4)	5
3.1	Byggherremøter (NS 8407 pkt. 4.2)	5
3.2	Møter med kontraktsmedhjelpere (NS 8407 pkt. 4.3)	5
4	Varsler og krav (NS 8407 pkt. 5)	6
5	Forsikring (NS 8407 pkt. 8)	6
5.1	Totalentreprenørens plikt til å holde kontraktsgjenstanden mv. forsikret	6
6	Tiltransport av entreprenører. Byggeplassadministrasjon m.v. (NS 8407 pkt. 12.1)	6
6.1	Tiltransport og sikkerhet	6
6.2	Påslag (NS 8407 pkt. 12.2.4)	6
6.3	Påslag (NS 8407 pkt. 12.4.2)	7
6.3.1	Byggeplassadministrasjon – elektro	7
7	Tiltransport av prosjekterende (NS 8407 pkt. 13)	7
8	Referanseobjekt (NS 8407 pkt. 14.1)	7
9	Byggherrens rett til å føre kontroll (NS 8407 pkt. 20.2)	7
10	Frister for fremdriften (NS 8407 pkt. 21.1)	7
10.1	Tidsfrister for totalentreprenøren	7
10.2	Andre tidsfrister	8
11	Risiko for forhold i grunnen (NS 8407 pkt. 23.2)	8
12	Avtalt risikoovergang – prosjektering (NS 8407 pkt. 24.2)	8
13	Undersøkelsesplikt (NS 8407 pkt. 25.1.1)	8
14	Fastsettelse av vederlaget (NS 8407 pkt. 26)	8
14.1	Kontraktssum	8
14.2	Indeksregulering (NS 8407 pkt. 26.2)	8
15	Generelle betalingsbestemmelser (NS 8407 pkt. 28)	9
15.1	Betalingsfrist (NS 8407 pkt. 28.1)	9
15.2	Fakturaadresse	9
15.3	Krav om elektronisk faktura	9
15.4	Utdypende krav til faktura	9

16	Retten til å pålegge endringer (NS 8407 pkt. 31.1)	10
17	Vederlagsjustering (NS 8407 pkt. 34)	10
17.1	Særskilt varsel om økte utgifter til rigg og drift mv. (NS 8407 pkt. 34.1.3)	10
18	Uenighet om endringer mv. (NS 8407 pkt. 35)	11
18.1	Totalentreprenørens søksmål (NS 8407 pkt. 35.2)	11
19	Sluttoppgjør (NS 8407 pkt. 39)	11
19.1	Betaling av slutfaktura. Innsigelser og krav (NS 8407 pkt. 39.2)	11
20	Tvister (NS 8407 pkt. 50)	12
20.1	Foreløpig oppmannsavgjørelse (NS 8407 pkt. 50.1.3)	12
21	Kommunikasjon mellom partene.....	12
22	Reklame	12
23	Bruk av regnskogprodukter	12
24	Oslo kommunes seriøsitetsbestemmelser	12
24.1	Krav til lønns- og arbeidsvilkår (NS 8407 pkt. 18) (A)	12
24.2	Krav om elektronisk betaling og oppgjør (B)	14
24.3	Krav om elektronisk utbetaling av lønn til arbeidets bankkonto (C)	14
24.4	Krav om yrkesmessig integritet og dokumentasjonsplikt (D)	15
24.5	Byggherrens rett til å gjennomføre revisjon og stedlig kontroll (E).....	15
24.6	Konsekvenser ved brudd på konkurranselovgivningen (F)	16
24.7	Krav om fullmakt til å innhente opplysninger gjennom utvidet skatteattest (T).....	16
24.8	Krav om oppfyllelse av skatte- og avgiftsforpliktelser (G).....	17
24.9	Krav om begrensning i antall ledd underentreprenører i vertikal kjede (NS 8407 pkt. 10) (H).....	18
24.10	Krav om bruk av fast ansatte i 100 % stilling (I)	18
24.11	Krav om dokumentert yrkesskadeforsikring (NS 8407 pkt. 18) (J)	20
24.12	Krav om dokumentert obligatorisk pensjonsordning (NS 8407 pkt. 18) (K).....	20
24.13	Totalentreprenørens informasjonsplikt (L)	21
24.14	Krav om forhåndsgodkjenning av underentreprenører og kontraktsmedhjelpere (M)....	21
24.15	Krav til internkontroll og sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA) (NS 8407 pkt. 18) (N) ..	22
24.16	Krav om forhåndsregistrering av mannskapslister og føring av oversiktslister (O)	22
24.17	Krav om inn- og utregistrering med gyldig HMS-kort fra første dag (P).....	23

24.18	Krav om registrering og overføring av data fra Totalentreprenøren for bygge- og anleggsoppdrag (Q)	24
24.19	Krav om pliktig medlemskap i StartBANK eller tilsvarende leverandørregister (R)	24
24.20	Krav om at minst 50 % av arbeidede timer skal utføres av faglærte (S)	25
24.21	Krav om adskilte garderober (U)	26
24.22	Krav til bruk av lærlinger (V)	26
25	Krav til aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv	27
25.1	Plikt til å utføre forenklet aktsomhetsvurdering	27
25.2	Plikt til å medvirke i kontraktsoppfølgingen	28
25.3	Sanksjoner ved manglende ivaretagelse av krav til aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv	29
26	Returordning for emballasje	30
27	Miljø	30
27.1	Utslippsfrie bygge- og anleggsplasser	30
27.2	Massetransport	30
27.3	Øvrig transport	31
27.4	Plan for energi- og effektforbruk	31
27.5	Biodrivstoff	32
27.6	Unntaksbestemmelse	32
27.7	Dokumentasjon og rapportering	32
27.8	Registrering i Maskinregisteret	33
27.9	Mislighold og sanksjoner	33
28	Utskiftning av personell	34
29	Brudd på prosjektadministrative bestemmelser	35

For denne kontrakten gjelder Norsk Standard (NS) 8407:2011 Alminnelige kontraktsbestemmelser for totalentrepriser, med nedenstående endringer og suppleringer.

1 Kontrakten (NS 8407 pkt. 2)

2 Partenes representanter (NS 8407 pkt. 9)

Følgende personer er Partenes representanter for kontrakten:

	Byggherre	Entreprenør
Navn	Anne Tibballs	
Adresse	Karvesvingen 3, 0579 Oslo	
Telefon	+4793613105	
E-post	anne.tibballs@bym.oslo.kommune.no	

Kommentert [JH1]: Jeg hentet info fra Teams - se gjennom

Kommentert [AT2R1]: Jeg slettet mellomnavn. Ellers bra.

2.1 Fullmakter (NS 8407 pkt. 9)

Som nytt 2. ledd under NS 8407 pkt. 9:

Totalentreprenøren, eller den som opptrer på hans vegne, plikter å sette seg inn i de relevante delegasjons- og fullmaktsbestemmelser som gjelder for byggherrens representant.

Følgende fullmakter gjelder for byggherren;

Byggeleder har fullmakt til å godta endringsarbeider inntil NOK 200.000 ekskl. mva.

Prosjektleder har fullmakt til å godta endringsarbeider inntil NOK 300.000 ekskl. mva.

Byggeleder og prosjektleder har fullmakt til å avvise totalentreprenørens krav etter NS 8407 kapittel VII: endringer.

3 Møter (NS 8407 pkt. 4)

3.1 Byggherremøter (NS 8407 pkt. 4.2)

NS 8407 pkt. 4.2, 3. avsnitt første setning utgår og erstattes med følgende:
Byggherren skal føre referat fra møtet.

3.2 Møter med kontraktsmedhjelpere (NS 8407 pkt. 4.3)

Byggherren har rett til å delta på møter med kontraktsmedhjelpere.

Byggherren skal ha innkalling til møter med kontraktsmedhjelpere (herunder byggemøter, fremdriftsmøter, m.v.), og skal ha anledning til å delta på disse møtene. Totalentreprenøren skal føre referat fra møtene, og byggherrens representant skal alltid ha kopi av møtereferatene.

Byggherren skal ha skriftlig innkalling samtidig med kontraktsmedhjelpere. Innkalling ved e-post regnes som skriftlig innkalling.

4 Varsler og krav (NS 8407 pkt. 5)

NS 8407 pkt. 5, andre avsnitt utgår og erstattes med følgende:

Alle varsler og krav skal varsles skriftlig ved elektronisk kommunikasjon på byggherres fastsatte skjemaer. E-postadressen i pkt. 2 skal benyttes som postmottak for elektronisk kommunikasjon mellom partene dersom det ikke er avtalt bruk av prosjekthotell.

Formularer og blanketter for varsler og krav kan sendes via e-post (scannet pdf. eller tilsvarende). E-post kan ikke erstatte formularer og blanketter som sådan.

5 Forsikring (NS 8407 pkt. 8)

5.1 Totalentreprenørens plikt til å holde kontraktsgjenstanden mv. forsikret

Følgende kommer i tillegg til pkt. 8.1:

Forsikringen skal gjelde inntil alle arbeider vedrørende hele bygget, anlegget og/eller prosjektet er overtatt av byggherren.

6 Tiltransport av entreprenører. Byggeplassadministrasjon m.v. (NS 8407 pkt. 12.1)

6.1 Tiltransport og sikkerhet

Ved tiltransport av sideentreprenør plikter totalentreprenøren å stille sikkerhet som byggherre ovenfor tiltransportert entreprenør i henhold til NS 8407.

6.2 Påslag (NS 8407 pkt. 12.2.4)

For entrepriser som tiltransporteres til totalentreprenøren:

Vederlaget for tiltransport er 7 % av det totale vederlag ekskl. mva. i den tiltransporterte kontrakten.

6.3 Påslag (NS 8407 pkt. 12.4.2)

For entrepriser hvor totalentreprenøren pålegges byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll av sideentreprenører:

Vederlaget er 3 % av det totale vederlag ekskl. mva. til den administrerte sideentreprenøren.

6.3.1. Byggeplassadministrasjon – elektro

7 Tiltransport av prosjekterende (NS 8407 pkt. 13)

8 Referanseobjekt (NS 8407 pkt. 14.1)

9 Byggherrens rett til å føre kontroll (NS 8407 pkt. 20.2)

Følgende kommer i tillegg til NS 8407 pkt. 20.2:

Byggherren, eller den som er bemyndiget av byggherren, skal ha rett til innsyn i:

- a) totalentreprenørens kvalitets- og miljøstyringssystem
- b) utførelsen av kontraktarbeidet
- c) produksjonsprosessen
- d) de deler av totalentreprenørens styringssystemer for øvrig (f.eks. for økonomi, ytre miljø, SHA) og regnskap, som kan ha betydning for totalentreprenørens oppfyllelse av kontrakten.

Innsynsretten omfatter blant annet revisjon og verifikasjon, inklusive intervjuer, inspeksjon, kontroll og dokumentgjennomgåelse. Totalentreprenøren skal vederlagsfritt yte rimelig assistanse ved slikt innsyn. Innsynsretten er begrenset til tre år etter at siste betaling har funnet sted.

Totalentreprenøren skal sikre at byggherren har tilsvarende innsynsrett hos totalentreprenørens direkte og indirekte kontraktsmedhjelpere, med mindre leveransen har en klart underordnet betydning for totalentreprenørens evne til å oppfylle sine forpliktelser overfor byggherren.

10 Frister for fremdriften (NS 8407 pkt. 21.1)

Det er fastsatt følgende tidsfrister:

10.1 Tidsfrister for totalentreprenøren

Arbeid på hvert av infopunktene må være igangsatt innen 22.09.2026.

Sluttfrist
Sluttfrist opsjon 6 (Flytte infopunkt-kongen) dersom utløst

9. oktober 2026
31. desember 2026

Fremdriftsplan skal fremlegges for byggherre to uker etter oppstartsmøte.

10.2 Andre tidsfrister

For øvrig gjelder de tidsfrister som er oppført i de øvrige kontraktsdokumentene.

11 Risiko for forhold i grunnen (NS 8407 pkt. 23.2)

Alternativ 1: NS 8407 pkt. 23.1 gjelder slik den står.

12 Avtalt risikoovergang – prosjektering (NS 8407 pkt. 24.2)

Byggherren har risikoen for løsninger og annen prosjektering som er utarbeidet av byggherren før kontraktsinngåelse.

13 Undersøkelsesplikt (NS 8407 pkt. 25.1.1)

Som nytt fjerde avsnitt tilføyes følgende:

Ved rehabilitering og tilbygg til eksisterende bygningsmasse er angitte mål i konkurransegrunnlaget kun av orienterende art og grunnlag for tilbudsregning. Totalentreprenøren skal selv ta produksjonsmål og andre nødvendige mål før bestilling av varer og produksjon av kontraksarbeidet iverksettes.

14 Fastsettelse av vederlaget (NS 8407 pkt. 26)

14.1 Kontraktssum

Kontraktarbeidet skal leveres for:

Tilbudssum	kr. _____, ekskl. mva
Merverdiavgift .....%	kr. _____
Kontraktssum	kr. _____, inkl. mva

14.2 Indeksregulering (NS 8407 pkt. 26.2)

- a. Kontraktssummen er ikke gjenstand for indeksregulering.

15 Generelle betalingsbestemmelser (NS 8407 pkt. 28)

15.1 Betalingsfrist (NS 8407 pkt. 28.1)

Betalingsfristen på 28 dager erstattes med "30 dager fra mottak av korrekt faktura".

15.2 Fakturaadresse

Korrekt elektronisk faktura sendes til:

Bymiljøetaten

Oslo kommune, Fakturasentralen, Firma 56

Postboks 6532, Etterstad

0606 OSLO

Org. Nr: 996 922 766

Fakturaen skal merkes med byggherrens navn og inneholde følgende opplysninger:

- ✓ Kontraktens navn
- ✓ Kontrakt-/prosjekt-nummer
- ✓ Ordrenummer (9 siffer) eller ressursnummer (8 tegn)
- ✓ Fakturatype

15.3 Krav om elektronisk faktura

Totalentreprenøren plikter å sende elektroniske fakturaer i godkjent standardformat fra dato for kontraktsinngåelse jf. forskrift om elektronisk faktura i offentlige anskaffelser.

Totalentreprenøren må inngå en egen avtale med et aksesspunkt.

Dersom totalentreprenøren ikke etterkommer krav om bruk av elektronisk faktura kan byggherren holde tilbake betaling inntil elektronisk faktura i godkjent standardformat leveres. Byggherren skal uten unødig opphold gi melding om dette. Dersom slik melding er gitt, løper opprinnelig betalingsfrist fra tidspunktet elektronisk faktura i godkjent standardformat er levert.

15.4 Utdypende krav til faktura

For arbeider som utføres etter medgått tid eller etter fastpris, skal faktura fra entreprenøren inneholde egne varelinjer for entreprenør og underentreprenør(er). Entreprenøren må benytte et varenummersystem hvor det klart fremgår hvem som er hovedentreprenør og underentreprenør(er).

Ved uenighet om kravets berettigelse og /eller ved helt eller delvis frafall av krav, skal entreprenøren sende kreditnota for hele fakturabeløpet, samtidig som det utstedes to nye fakturaer for hhv. omtvistet og uomtvistet krav.

Dersom entreprenøren ikke fakturerer i tråd med denne bestemmelsen, anses ikke tilsendt faktura som mottatt hos Byggherren. Avtalt betalingsfrist gjelder først fra byggherren har mottatt faktura i henhold til denne bestemmelsen.

16 Retten til å pålegge endringer (NS 8407 pkt. 31.1)

NS 8407 pkt. 31.1 tredje ledd, annet punktum utgår og erstattes med følgende bestemmelse:

Byggherren kan ikke pålegge entreprenøren endringer utover 15 % netto tillegg til kontraktssummen.

17 Vederlagsjustering (NS 8407 pkt. 34)

17.1 Særskilt varsel om økte utgifter til rigg og drift mv. (NS 8407 pkt. 34.1.3)

Kravene om særskilt varsel i NS 8407 pkt. 34.1.3 tredje ledd, gjelder ikke for vederlagsjustering for kapitallytelser, rigging drift og nedrigging.

Følgende standardiserte bestemmelser gjelder for vederlagsjustering for kapitallytelser, rigging, drift og nedrigging:

Regulering i uendret byggetid (volumrigg)

Hvis prisen på netto vederlagsjusteringer som følge av forhold beskrevet i NS 8407 pkt. 34.1.1 og 34.1.2 ikke overstiger 10 % av kontraktssum, gis det ingen kompensasjon.

Overstiger prisen på netto vederlagsjusteringer 10 % av kontraktssummen, gis det kompensasjon etter følgende formel:

$$\frac{0,5 A (B - 1,1 C)}{C}$$

A = avtalt pris for rigg- og drift ekskl. mva.

B = kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist ekskl. mva.

C = kontraktssum ekskl. mva. iht. pkt. 14

Ved utregningen av kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist ekskl. mva. (B), skal det ikke tas hensyn til

- regulering av kontraktssummen pga. lønns- eller prisstigning,
- utbetaling av eventuelt påslag pga. administrasjon av sideentreprenører eller tiltransport av entreprisekontrakter/prosjekteringsoppdrag m.v,
- avbestillingserstatning,
- opsjoner,
- endringsarbeid som gjøres opp inklusive rigg/drift, og

- kompensasjon for økt rigg og drift i endret byggetid.

Reguleringsbeløpet indeksreguleres ikke.

Regulering i forlenget byggetid

Har totalentreprenøren krav på fristforlengelse etter NS 8407 pkt. 33.1 skal vederlagsjustering for kapitalkostnader, rigging, drift og nedrigging kompenseres etter følgende formel:

$$\frac{0,7 A (Z)}{Y}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og drift ekskl. mva.

Y = opprinnelig byggetid (regnet fra kontraktssignering til sluttfrist angitt i pkt. 10.1 på kontraktssigneringstidspunktet).

Z = forlengelsen utover opprinnelig byggetid

Det skal ved beregningen av antall dager, legges til grunn hverdager.

Dersom fristforlengelse kun er gitt for deler av arbeidene, skal A reduseres forholdsmessig.

Reguleringsbeløpet indeksreguleres ikke.

18 Uenighet om endringer mv. (NS 8407 pkt. 35)

18.1 Totalentreprenørens søksmål (NS 8407 pkt. 35.2)

NS 8407 pkt. 35.2 bokstav a utgår. Partene kan imidlertid avtale å benytte oppmann i det enkelte tilfelle, jf. NS 8407 pkt. 50.3.

19 Sluttoppgjør (NS 8407 pkt. 39)

19.1 Betaling av slutfaktura. Innsigelser og krav (NS 8407 pkt. 39.2)

Ved uenighet om kravets berettigelse og /eller ved helt eller delvis frafall av krav, skal totalentreprenøren sende kreditnota for hele fakturabeløpet, samtidig som det utstedes 2 nye fakturaer for hhv. omtvistet og uomtvistet krav.

Fakturaene betegnes ikke som slutfaktura, men som delfaktura merket "omtvistet" og "uomtvistet sluttoppgjør". Uomtvistet krav betales av byggherren innen forfall oppført på ny faktura iht. gjeldende faktureringsrutiner.

Utstedelse av nye fakturaer, slik beskrevet ovenfor, endrer ikke ved avtalte virkninger knyttet til slutfaktura.

20 Tvister (NS 8407 pkt. 50)

20.1 Foreløpig oppmannsavgjørelse (NS 8407 pkt. 50.1.3)

NS 8407 pkt. 50.3.1 utgår. Partene kan imidlertid avtale å benytte foreløpig oppmannsavgjørelse i det enkelte tilfelle.

21 Kommunikasjon mellom partene

Med mindre annet er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersoner i prosjektet foregå på norsk.

22 Reklame

Totalentreprenøren må innhente skriftlig forhåndsgodkjenning fra byggherren dersom han ønsker å gi offentligheten informasjon om avtalen utover å oppgi oppdraget som generell referanse.

23 Bruk av regnskogprodukter

Det skal ikke benyttes tropisk tømmer eller trevirke med tropisk tømmer dersom det ikke kan dokumenteres ved pålitelige sertifiseringsordninger at tømmeret eller trevirket stammer fra bærekraftig og lovlig hogst.

Per 1.1.2024 er Oppdragsgiver ikke kjent med at det finnes tredjepartssertifiserte merkeordninger som er egnet til å gi sikkerhet for at regnskogtømmer eller -trevirke stammer fra bærekraftig og lovlig hogst. Dersom Leverandøren likevel kan vise til slike merkeordninger, kan det søkes om forhåndsgodkjenning. Søknaden skal inneholde informasjon om tresort, opprinnelsesland og navn på den tredjepartssertifiserte merkeordningen som benyttes som bevis på at produktet stammer fra bærekraftig og lovlig hogst av regnskog. Sertifikatet skal vedlegges. Oppdragsgiver avgjør etter eget skjønn om dokumentasjonen kan godkjennes, og gjør særskilt oppmerksom på at dette ikke kan påregnes.

24 Oslo kommunes seriøsitetsbestemmelser

24.1 Krav til lønns- og arbeidsvilkår (NS 8407 pkt. 18) (A)

Følgende kommer i tillegg til NS 8407 pkt. 18:

Medvirkende arbeiders lønns- og arbeidsvilkår skal ikke være dårligere enn det som følger av den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølovgivning.

Med lønns- og arbeidsvilkår menes blant annet arbeidstid, lønn herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, obligatorisk tjenstepensjon og dekning av utgifter til reise, kost og losji.

På områder som er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale skal medvirkende arbeiders lønns- og arbeidsvilkår ikke være dårligere enn allmenngjøringsforskriften for den aktuelle bransje.

På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal medvirkende arbeiders lønns- og arbeidsvilkår ikke være dårligere enn landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje.

På områder som ikke er dekket av allmenngjøringsforskrift eller landsdekkende tariffavtale, skal Totalentreprenøren se hen til allmenngjort eller landsdekkende tariffavtaler for lignende arbeidsområder, og fastsette lønns- og arbeidsvilkår for medvirkende arbeider som ikke er dårligere enn disse.

Der det ikke finnes allmenngjort eller landsdekkende tariffavtale for lignende arbeidsområde, skal medvirkende arbeiders lønns- og arbeidsvilkår ikke være vesentlig dårligere enn det som er normalt i yrket og som det er naturlig å sammenligne med.

Der Totalentreprenøren eller underentreprenør tilbyr innkvartering for arbeidere som medvirker til oppfyllelse av denne kontrakten, skal Totalentreprenøren på forespørsel dokumentere at boliglokalene er forsvarlig utformet, innredet og vedlikeholdt i tråd med arbeidsmiljøloven eller tariffavtaler der disse stiller høyere krav til innkvartering. Totalentreprenøren skal også på forespørsel dokumentere at innkreving av husleie er i henhold til arbeidsmiljøloven og husleieloven.

Totalentreprenøren skal på forespørsel vederlagsfritt dokumentere at krav som følger av denne bestemmelsen er oppfylt. Dokumentasjon som minimum kan kreves er kopi av arbeidsavtale, lønsslipp, timeliste, arbeiderens CV og arbeidsgiverens bankutskrift.

Totalentreprenøren og eventuelle underentreprenører plikter å føre timelister. Timelistene skal minimum vise dato og klokkeslett for arbeidets begynnelse og slutt, varighet på lovpålagte pauser, og det totale antall arbeidede timer per dag og per uke. Det skal fremgå tydelig hvilke oppdrag timene gjelder for.

Totalentreprenøren skal på forespørsel dokumentere skriftlig avtale om trekk i lønn, gjennomsnittsberegning av arbeidstid og arbeidsplan.

Totalentreprenøren skal på forespørsel dokumentere betaling for kostnader knyttet til kost, losji og reise der arbeideren har rett til slik utgiftsdekning.

Totalentreprenøren skal gjennomføre nødvendig kontroll hos sine underentreprenører for å påse at pliktene etter denne bestemmelsen overholdes. Personvern skal ivaretas ved kontroll.

Totalentreprenøren skal for øvrig overholde den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølovgivning.

Ved brudd på denne bestemmelsen skal Totalentreprenøren rette forholdet umiddelbart. Byggherren har rett til å holde tilbake et forholdsmessig beløp på opptil to ganger uberettiget besparelse frem til forholdet er rettet.

Ved brudd på denne bestemmelsen har Byggherren rett til å ilegge et forholdsmessig gebyr og/eller forholdsmessig avkorte vederlaget til Totalentreprenøren. Beløpet skal ikke være mindre enn kr 1 500 per brudd per person. Ved vurderingen av hva som er forholdsmessig, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for Byggherren.

Ved vesentlig brudd på bestemmelsen hos underentreprenør, kan Byggherren kreve at Totalentreprenøren skifter ut underentreprenør. Utskiftingen skal skje uten kostnad for Byggherren.

Ved vesentlig brudd på denne bestemmelsen kan Byggherren heve avtalen, uavhengig av om Totalentreprenøren retter forholdene. Dersom Byggherren hever kontrakten med Totalentreprenøren, kan Byggherren kreve å få tiltransportert Totalentreprenørens kontrakter med underentreprenører.

Alle avtaler Totalentreprenøren inngår for utførelse av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

24.2 Krav om elektronisk betaling og oppgjør (B)

All betaling og oppgjør i forbindelse med oppfyllelse av denne kontrakten skal foretas med elektronisk betalingsmiddel, og skal kunne dokumenteres.

Ved brudd på denne bestemmelsen har Byggherren rett til å ilegge et forholdsmessig gebyr og/eller forholdsmessig avkorte vederlaget til Totalentreprenøren med et beløp på inntil 1 prosent av kontraktssummen. Beløpet skal uansett ikke være mindre enn kr 1 500 per brudd. I vurderingen av hva som er forholdsmessig, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for Byggherren.

Alle avtaler Totalentreprenøren inngår for utførelse av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

24.3 Krav om elektronisk utbetaling av lønn til arbeiders bankkonto (C)

Lønn, vederlag og annen godtgjørelse til arbeider som medvirker til å oppfylle kontrakten, skal utbetales til den enkelte arbeiders bankkonto uten kostnader for arbeideren.

Ved brudd på denne bestemmelsen har Byggherren rett til å ilegge et forholdsmessig gebyr og/eller forholdsmessig avkorte vederlaget til Totalentreprenøren med et beløp på inntil 1 prosent av kontraktssummen. Beløpet skal uansett ikke være mindre enn kr 1 500 per brudd per

person. I vurderingen av hva som er forholdsmessig, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for Byggherren.

Alle avtaler Totalentreprenøren inngår for utførelse av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

24.4 Krav om yrkesmessig integritet og dokumentasjonsplikt (D)

Dersom Byggherren har berettiget tvil om Totalentreprenørens eller eventuelle underentreprenørers yrkesmessige integritet eller hvem som er kommunens reelle kontraktspart, plikter Totalentreprenøren på forespørsel å fremlegge relevant dokumentasjon på at Totalentreprenøren/underentreprenør ikke har begått alvorlige feil som kan medføre tvil om yrkesmessig integritet og/eller hvem som er reell kontraktspart.

Dersom Totalentreprenøren på forespørsel ikke fremlegger relevant dokumentasjon som nevnt over, eller det avdekkes andre forhold som kunne ført til avvisning i konkurransen som ligger til grunn for kontrakten, kan Byggherren for Totalentreprenørens regning og risiko heve kontrakten, eller kreve utskiftning av underentreprenør dersom tvil om yrkesmessig integritet og/eller reelt eierskap gjelder underentreprenør.

Alle avtaler Totalentreprenøren inngår for utførelse av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

24.5 Byggherrens rett til å gjennomføre revisjon og stedlig kontroll (E)

Oslo kommune kan gjennomføre leverandørrevisjoner og innhente all dokumentasjon som anses nødvendig for å verifisere at kontraktens krav og lovkrav er oppfylt. Revisjon kan gjennomføres fra kontraktsinngåelse og frem til seks måneder etter at slutfaktura er betalt.

Revisjon kan omfatte undersøkelser, innhenting av dokumentasjon og stedlig kontroll både hos Totalentreprenøren, eventuelle underentreprenører og på steder der kontraktsarbeidet utføres. Totalentreprenøren skal vederlagsfritt stille nødvendige ressurser til disposisjon og oversende etterspurt dokumentasjon i forbindelse med revisjon eller kontroll. Medvirknings- og dokumentasjonsplikten omfatter også underentreprenører.

Tillitsvalgte kan ikke nektes adgang ved stedlig kontroll der kontraktsarbeidet utføres.

Revisjon og stedlig kontroll kan utføres av Oslo kommune eller tredjepart engasjert av Byggherren. Slik tredjepart identifiseres i denne bestemmelsen med Byggherren. Totalentreprenøren kan motsette seg at en direkte konkurrent av Totalentreprenøren blir oppnevnt som tredjepart.

Byggherren har rett til å samarbeide med andre offentlige Byggherrene og samarbeidspartnere i oppfølgingen av seriositetsbestemmelser, samt innenfor lovverkets rammer å dele relevant

informasjon og dokumentasjon fra oppfølgingen. Byggherren skal sikre at informasjonen deles på forsvarlig måte.

Ved brudd på denne bestemmelsen har Byggherren rett til å ilegge et forholdsmessig gebyr og/eller forholdsmessig avkorte vederlaget til Totalentreprenøren med et beløp på inntil 1 prosent av kontraktssummen. Beløpet skal uansett ikke være mindre enn kr 1 500 per brudd. I vurderingen av hva som er forholdsmessig, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for Byggherren.

Alle avtaler Totalentreprenøren inngår for utførelse av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

24.6 Konsekvenser ved brudd på konkurranselovgivningen (F)

Dersom Byggherren har klare holdepunkter for at Totalentreprenøren eller underentreprenør har inngått avtaler med hensikt om å vri konkurransen, kan Byggherren heve kontrakten eller kreve utskifting av underentreprenør for Totalentreprenørens regning og risiko. Dersom Byggherren hever kontrakten med Totalentreprenøren, kan Byggherren kreve å få tiltransportert Totalentreprenørens kontrakter med underentreprenører.

Før heving eller utskifting av underentreprenør skjer, skal Byggherren vurdere tiden som er gått siden bruddet på konkurranseloven ble begått, hvilke self-cleaning-tiltak som er iverksatt fra Totalentreprenørens eller underentreprenørens side og eventuelt andre momenter som kan ha betydning for vurderingen av om hevingen eller utskiftningen av underentreprenør er forholdsmessig. Dersom bruddet på konkurranselovgivningen direkte har rammet eller berørt Oslo kommune, vil heving alltid anses å være forholdsmessig.

Alle avtaler Totalentreprenøren inngår om utførelse av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende krav.

24.7 Krav om fullmakt til å innhente opplysninger gjennom utvidet skatteattest (T)

Byggherren skal til enhver tid ha fullmakt fra Totalentreprenøren og underentreprenører til å innhente opplysninger om de forhold som er angitt i fullmakt til innhenting av opplysninger om skatte- og avgiftsforhold m.m., som er vedlagt denne kontrakt som vedlegg [x].

Ved brudd på bestemmelsen kan Byggherren ilegge et gebyr på kr 1 500 per hverdag frem til forholdet er rettet.

Ved vesentlig brudd på bestemmelsen kan Byggherren heve avtalen. Dersom Byggherren hever kontrakten med Totalentreprenøren, kan Byggherren kreve å få tiltransportert Totalentreprenørens kontrakter med underentreprenører.

Ved vesentlig brudd på bestemmelsen hos underentreprenør, kan Byggherren kreve at Totalentreprenøren skifter ut under Totalentreprenøren. Utsiftingen skal skje uten kostnad for Byggherren. Byggherren kan ilegge Totalentreprenøren et gebyr på kr 1 500 per hverdag dersom underentreprenør som har begått det aktuelle bruddet ikke blir skiftet ut innen en frist satt av Byggherren.

Alle avtaler Totalentreprenøren inngår om utførelse av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende krav.

24.8 Krav om oppfyllelse av skatte- og avgiftsforpliktelser (G)

Totalentreprenøren og eventuell underentreprenør skal til enhver tid oppfylle sine forpliktelser til å betale skatter og avgifter. Totalentreprenøren er ansvarlig for å dokumentere at underentreprenører oppfyller sine skatte- og avgiftsforpliktelser.

Byggherren kan til enhver tid kreve fremleggelse av attest for skatt og merverdiavgift som ikke er eldre enn 6 måneder og foreta kontroll av Totalentreprenørens og eventuelle underentreprenørers oppfyllelse av forpliktelser til å betale skatt og/eller avgifter. Fra underentreprenører med forretningsadresse i andre EØS-land enn Norge, skal det innhentes tilsvarende attest. Attestene skal til enhver tid finnes lett tilgjengelig for Byggherren.

Ved brudd på bestemmelsen skal Totalentreprenøren og eventuell underentreprenør rette forholdet. Byggherren kan kreve at forholdet er rettet før Totalentreprenøren eller eventuelle underentreprenører påbegynner sitt kontraktsarbeid. Byggherren kan ilegge et gebyr på kr 1 500 per hverdag frem til forholdet er rettet.

Ved vesentlig mislighold kan Byggherren i tillegg til å ilegge et gebyr, stanse arbeidet frem til forholdet er rettet eller heve avtalen. Dette gjelder uavhengig av om misligholdet skjer hos Totalentreprenøren eller underentreprenør.

Ved vesentlig brudd på bestemmelsen hos underentreprenør, kan Byggherren kreve at Totalentreprenøren skifter ut underentreprenøren. Utsiftingen skal skje uten kostnad for Byggherren. Byggherren kan heve avtalen med Totalentreprenøren dersom underentreprenøren som har begått det aktuelle bruddet ikke blir skiftet ut innen en satt frist fra Byggherren.

Retten til å kreve forholdet rettet, stanse arbeidene eller heve gjelder ikke dersom kravet formelt er bestridt overfor kompetent myndighet og Totalentreprenøren kan sannsynliggjøre overfor Byggherren at det er berettiget å bestride kravet.

Alle avtaler Totalentreprenøren inngår om utførelse av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende krav.

24.9 Krav om begrensning i antall ledd underentreprenører i vertikal kjede (NS 8407 pkt. 10) (H)

Følgende kommer i tillegg til NS 8407 pkt. 10.1:

Totalentreprenøren kan maksimalt benytte [ett ledd] underentreprenører i vertikal kjede. Innleie regnes som ett ledd. Med innleie menes både innleie fra produksjonsbedrift og bemanningsforetak.

Etter at kontrakten er inngått, kan Byggherren godta flere ledd dersom det på grunn av uforutsette eller spesielle omstendigheter er nødvendig for å få gjennomført kontrakten. Det skal ikke brukes flere ledd underleverer enn nødvendig, og ikke i større utstrekning enn det som følger av forskrift om offentlige anskaffelser.

Ved brudd på denne bestemmelsen har Byggherren rett til å ilegge et forholdsmessig gebyr og/eller forholdsmessig avkorte vederlaget til Totalentreprenøren med et beløp på inntil 1 prosent av kontraktssummen. Beløpet skal uansett ikke være mindre enn kr 3 000 per brudd. I vurderingen av hva som er forholdsmessig, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for Byggherren.

Ved vesentlig mislighold av ovennevnte plikter, eller der det er klart at slikt mislighold vil inntreffe, kan Byggherren med rimelig varsel stanse arbeidene for Totalentreprenørens regning og risiko eller heve kontrakten. Dersom Byggherren hever kontrakten med Totalentreprenøren, kan Byggherren kreve å få tiltransportert Totalentreprenørens kontrakter med underentreprenører.

Alle avtaler Totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

24.10 Krav om bruk av fast ansatte i 100 % stilling (I)

Ved oppfyllelse av denne kontrakten skal Totalentreprenøren og eventuelle underentreprenør benytte fast ansatte som har 100 % stilling. Lønnen skal i løpet av et kalenderår ikke være lavere enn det stillingsprosenten tilsier. Kravene gjelder uavhengig av om arbeideren er ansatt hos Totalentreprenøren eller eventuelle underentreprenør, og uavhengig av om utleiebedriften er produksjonsbedrift eller bemanningsforetak.

Det kan gjøres unntak fra kravet om bruk av fast ansatte der en midlertidig ansatt erstatter fast ansatt som er sykmeldt, i foreldrepermisjon, avvikler ferie eller lignende.

Det kan gjøres unntak fra kravet om 100 % stilling der redusert stilling skyldes helsemessige, sosiale eller andre viktige velferdsgrunner på den ansattes side. Stillingsgraden skal ikke settes lavere enn det hensynet til arbeideren tilsier. Byggherre kan også tillate unntak der andre viktige grunner tilsier det.

Det kan gjøres unntak fra kravene i første ledd der det er nødvendig å hente inn spisskompetanse for en kort periode for å få gjennomført denne kontrakten.

Totalentreprenøren skal ved kontraktsoppstart og ved eventuelle endringer oppgi antall arbeidere som ikke er fast ansatte og/eller jobber redusert stilling. Totalentreprenøren må på forespørsel skriftlig dokumentere behovet for å fravike hovedregelen i første ledd.

Unntak fra kravene i første ledd må uansett aldri skje i større utstrekning enn det som følger av arbeidsmiljøloven.

Personer som omfattes av opplæringslova eller er på arbeidsmarkedstiltak i regi av eller i samarbeid med Arbeids- og velferdsetaten eller tilsvarende offentlig instans, kan benyttes uavhengig av kravene i første ledd.

Totalentreprenøren skal ved kontraktsoppstart på forespørsel redegjøre for hvordan kravet vil bli oppfylt i kontraktsperioden, samt jevnlig oversende rapporter som viser oppfylleelsesgraden.

Totalentreprenøren skal gjennomføre nødvendig kontroll hos sine underentreprenører for å påse at kravene overholdes. Alle avtaler Totalentreprenøren inngår for utførelse av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Ved kontraktsavslutning skal det fremlegges en sluttrapport med oversikt over bemanningen og oppfyllelse gjennom hele kontraktsperioden. Timelister, med angivelse av tidspunktet for arbeidstidens start og slutt, skal fremlegges på anmodning.

Ved brudd på bestemmelsen kan Byggherren holde tilbake inntil 1 prosent av kontraktssummen inntil forholdet er rettet.

Ved brudd på bestemmelsen har Byggherren rett til å ilegge et forholdsmessig gebyr og/eller forholdsmessig avkorte vederlaget til Totalentreprenøren med et beløp på inntil 1 prosent av kontraktssummen. Beløpet skal uansett ikke være mindre enn kr 3 000 per brudd. I vurderingen av hva som er forholdsmessig, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for Byggherren.

Ved vesentlige brudd på bestemmelsen kan Byggherren stanse eller heve arbeidet for Totalentreprenørens regning og risiko. Totalentreprenørens forsinkelse som følge av stansing, gir Byggherren rett på dagmulkt etter kontraktens bestemmelser om forsinket levering.

Dersom Byggherren hever kontrakten med Totalentreprenøren, kan Byggherren kreve å få tiltransportert Totalentreprenørens kontrakter med underentreprenører.

Dersom bruddet har skjedd hos underentreprenøren, kan Byggherren kreve at Totalentreprenøren skifter ut underentreprenøren for Totalentreprenørens regning og risiko.

Alle avtaler Totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

24.11 Krav om dokumentert yrkesskadeforsikring (NS 8407 pkt. 18) (J)

Følgende kommer i tillegg til NS 8407 pkt. 18:

Alle arbeidere som utfører kontraktsarbeid i Norge ved oppfyllelsen av denne kontrakten, skal være dekket av yrkesskadeforsikring, jf. lov om yrkesskadeforsikring. Totalentreprenøren skal på forespørsel levere dokumentasjon på at kravet er oppfylt. Dersom Totalentreprenøren kan påberope seg en unntaksbestemmelse i lov om yrkesskadeforsikring, skal dette også dokumenteres før kontraktsoppstart, og i kontraktsperioden på forespørsel.

Ved brudd på bestemmelsen kan Byggherren stanse arbeidene for Totalentreprenørens regning og risiko til forholdet er rettet eller heve avtalen. Totalentreprenørens forsinkelse som følge av stansing, gir Byggherren rett på dagmulkt etter kontraktens bestemmelser om forsinket levering. Dersom Byggherren hever kontrakten med Totalentreprenøren, kan Byggherren kreve å få tiltransportert Totalentreprenørens kontrakter med underentreprenører.

Dersom bruddet har skjedd hos underentreprenør, kan Byggherren kreve at Totalentreprenøren skifter ut underentreprenøren for Totalentreprenørens regning og risiko.

Alle avtaler Totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

24.12 Krav om dokumentert obligatorisk pensjonsordning (NS 8407 pkt. 18) (K)

Følgende kommer i tillegg til NS 8407 pkt. 18:

Totalentreprenøren skal på forespørsel dokumentere at alle arbeidere som utfører arbeid under denne kontrakten og som faller inn under en obligatorisk pensjonsordning, er innmeldt i en slik ordning.

Ved brudd på bestemmelsen skal Totalentreprenøren eller underentreprenør rette forholdet. Retting anses ikke utført før økonomisk tap på grunn av manglende innmelding i obligatorisk pensjonsordning er kompensert, regnet fra oppstart av kontraktsarbeidet.

Ved brudd på denne bestemmelsen har Byggherren også rett til å ilegge et forholdsmessig gebyr og/eller forholdsmessig avkorte vederlaget til Totalentreprenøren med et beløp på inntil 1 prosent av kontraktssummen. Beløpet skal uansett ikke være mindre enn kr 1 500 per brudd. I vurderingen av hva som er forholdsmessig, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for Byggherren.

Dersom bruddet har skjedd hos underentreprenør, kan Byggherren kreve at Totalentreprenøren skifter ut underentreprenøren for Totalentreprenørens regning og risiko.

Alle avtaler Totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

24.13 Totalentreprenørens informasjonsplikt (L)

Totalentreprenøren skal før medvirkende arbeider kan starte sitt kontraktsarbeid, gi arbeiderene informasjon om de seriøsitetsbestemmelsene som gjelder for denne kontrakten og arbeiderens rettigheter i henhold til norsk arbeidsmiljølovgivning.

Totalentreprenøren skal sikre at kommunens informasjonsmaterieell er synlig på bygge-, anleggs-, renholds- eller arbeidslokasjonen.

Totalentreprenøren skal på forespørsel dokumentere at kravet etter første ledd er oppfylt.

24.14 Krav om forhåndsgodkjenning av underentreprenører og kontraktsmedhjelpere (M)

Alle underentreprenører, herunder bemanningsforetak, skal skriftlig forhåndsgodkjennes av Byggherren før underentreprenøren kan starte arbeidet. Byggherren skal vurdere forespørselen om godkjenning innen rimelig tid, og kan bare nekte godkjenning dersom det foreligger saklig grunn. Byggherrens godkjenning endrer ikke Totalentreprenørens forpliktelser overfor Byggherren.

I forbindelse med godkjenning av en underentreprenør skal Totalentreprenøren ha innhentet skatteattest for underentreprenøren.

Totalentreprenøren skal til enhver tid kunne dokumentere at underentreprenøren oppfyller kontraktens bestemmelser.

Totalentreprenøren skal for egen regning og risiko bortvise underentreprenører som ikke er forhåndsgodkjent av Byggherren.

Ved brudd på denne bestemmelsen har Byggherren rett til å ilegge et forholdsmessig gebyr og/eller forholdsmessig avkorte vederlaget til Totalentreprenøren med et beløp på inntil 1 prosent av kontraktssummen. Beløpet skal uansett ikke være mindre enn kr 3 000 per brudd. I vurderingen av hva som er forholdsmessig, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for Byggherren.

Ved vesentlig mislighold kan Byggherren med rimelig varsel, stanse arbeidene for Totalentreprenørens regning og risiko, eller heve kontrakten.

Dersom Byggherren hever kontrakten med Totalentreprenøren, kan Byggherren kreve å få tiltransportert Totalentreprenørens kontrakter med underentreprenører.

24.15 Krav til internkontroll og sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA) (NS 8407 pkt. 18) (N)

Følgende kommer i tillegg til NS 8407 pkt. 18:

Totalentreprenøren skal ved utførelsen av kontraktarbeidet følge den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljø- og internkontrolllovgivning.

For bygge- og anleggsarbeider skal relevante deler av Byggherrens SHA-plan innarbeides og følges opp gjennom Totalentreprenørens internkontroll. Innarbeidingen skal skje slik at SHA-planens bestemmelser kan identifiseres.

Totalentreprenøren skal sørge for at arbeiderne kan kommunisere på en slik måte at mangelfull kommunikasjon ikke utgjør en sikkerhetsrisiko.

Med mindre annet er avtalt, skal alle Totalentreprenørens nøkkelpersoner i prosjektet forstå og kunne gjøre seg godt forstått på norsk.

Minst én av det utførende personell på ethvert arbeidslag skal kunne forstå og gjøre seg forstått på norsk eller engelsk. Vedkommende skal i tillegg forstå og gjøre seg forstått på et språk alle de andre på arbeidslaget forstår og kan gjøre seg forstått på.

Ved alvorlige brudd på bestemmelsen har Byggherren rett til å stanse arbeidene for Totalentreprenørens regning og risiko i den utstrekning Byggherren anser det nødvendig på grunn av fare for liv og helse. Totalentreprenørens forsinkelse som følge av stansing gir Byggherren rett på dagmulkt etter kontraktens bestemmelser om forsinket levering.

For mindre alvorlige brudd, der det ikke er fare for liv og helse og stansing ikke anses nødvendig, kan Byggherren ilegge et gebyr på kr 1 500 per hverdag til forholdet er rettet.

Ved vesentlig mislighold kan Byggherren heve avtalen, selv om Totalentreprenøren retter forholdene.

Ved vesentlig brudd på bestemmelsen hos underentreprenør, kan Byggherren kreve at Totalentreprenøren skifter ut underentreprenør. Utskiftingen skal skje uten kostnad for Byggherren. Byggherren kan heve avtalen med Totalentreprenøren dersom underentreprenør som har begått det aktuelle bruddet ikke blir skiftet ut innen en frist satt av Byggherren.

Alle avtaler Totalentreprenøren inngår om utførelse av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende krav.

24.16 Krav om forhåndsregistrering av mannskapslister og føring av oversiktslister (O)

Totalentreprenøren skal, før oppstart av arbeidet, registrere hvilke personer som skal utføre arbeid på bygge, anleggs-, renholds- eller annen arbeidslokasjon (mannskapsliste).

Registreringen skal skje i HMSREG i oppdrag hvor HMSREG benyttes. Ved endringer i mannskap/bemannings, skal Totalentreprenøren uten ugrunnet opphold gi Byggherren en oppdatert mannskapsliste.

Totalentreprenøren plikter på vegne av Byggherren daglig å føre og kontrollere oversiktslistene over alle som utfører arbeid på bygge, anleggs-, renholds- eller annen arbeidslokasjon med det innhold som følger av i byggherreforskriften. Byggherren skal til enhver tid ha rett til innsyn i oversiktslistene.

Ved brudd på denne bestemmelsen har Byggherren rett til å ilegge et forholdsmessig gebyr og/eller forholdsmessig avkorte vederlaget til Totalentreprenøren med et beløp på inntil 1 prosent av kontraktssummen. Beløpet skal uansett ikke være mindre enn kr 1 500 per brudd. I vurderingen av hva som er forholdsmessig, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for Byggherren.

24.17 Krav om inn- og utregistrering med gyldig HMS-kort fra første dag (P)

Alle som medvirker til oppfyllelsen av denne kontrakten skal fra første dag bære synlig og gyldig HMS-kort, utstedt av Arbeidstilsynet.

Bekreftelse med QR-kode på at HMS-kort er innvilget fra Arbeidstilsynet aksepteres frem til HMS-kort mottas. Søknadsskjema o.l. aksepteres ikke som HMS-kort.

Bekreftelse fra opplæringsinstitusjon, NAV eller kommune, med navn, fødselsdato og organisasjonsnummer for virksomheten der arbeideren er utplassert og tidsperioden for utplasseringen, vil også kunne aksepteres som gyldig alternativ til HMS-kort. Dette gjelder blant annet for:

- elever i grunnskole eller videregående opplæring som er utplassert i virksomhet i regi av skolen
- personer på forskjellige utplasseringstiltak finansiert av NAV
- flyktninger i arbeidstrening/praksis gjennom et introduksjonsprogram

Alle som medvirker til oppfyllelse av denne kontrakten skal benytte HMS-kort eller gyldig alternativ til dette til å registrere seg inn ved ankomst og ut når de forlater arbeidsstedet, enten på fastmontert registreringsløsning, dersom Byggherren krever det, ved bruk av en applikasjon eller lignende. Dette skal gjøres for Totalentreprenørens regning og risiko.

Totalentreprenøren skal om nødvendig etterregistrere arbeidere som har vært på lokasjonen uten å ha registrert seg i mannskapslisten.

Totalentreprenøren skal, for egen regning og risiko, bortvise personer som ikke har gyldig HMS-kort (eller eventuell dokumentasjon på innvilget HMS-kort i form av digital QR-kode) eller gyldig alternativ dokumentasjon som nevnt i tredje ledd.

Ved brudd på bestemmelsen kan Byggherren ilegge et gebyr på kr 750 per brudd per person.

Alle avtaler Totalentreprenøren inngår om utførelse av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende krav.

24.18 Krav om registrering og overføring av data fra Totalentreprenøren for bygge- og anleggsoppdrag (Q)

Totalentreprenøren skal sørge for at alle personer som har adgang til bygge- og anleggsplassen registrerer seg i Byggherrens system, HMSREG.

I bygge- og anleggsoppdrag hvor Totalentreprenøren er ansvarlig for adgangskontroll, skal Totalentreprenøren sørge for at alle personer som har adgang til bygge- og anleggsplassen registrerer seg i HMSREG, og gi Byggherren tilgang til den registrerte informasjonen som foreligger i Totalentreprenørens system for registrering.

Totalentreprenøren skal, for egen regning og risiko, legge inn og kontinuerlig oppdatere opplysninger i HMSREG.

Opplysningene skal minimum inneholde:

- En unik identifisering av hver person som har adgang til bygge- og anleggsplassen
- Tidspunkt for inn- og utregistrering
- Øvrig informasjon på HMS-kortet

Ved brudd på bestemmelsen kan Byggherren ilegge et gebyr på kr 1 500 per hverdag frem til forholdet er rettet.

24.19 Krav om pliktig medlemskap i StartBANK eller tilsvarende leverandørregister (R)

Totalentreprenøren og eventuell underentreprenør skal ved kontraktsinngåelse oppgi StartBANK-ID eller fremlegge kopi av registreringsbevis fra StartBANK eller tilsvarende leverandørregister som inneholder oppdatert og kontrollert leverandørinformasjon.

Totalentreprenøren og underentreprenør skal ved kontraktsinngåelse gi leverandørregisteret fullmakt til å innhente skatte- og avgiftsinformasjon (SKAV-info) i hele kontraktsperioden.

Nye underentreprenører som er skriftlig forhåndsgodkjent og som har kommet til etter at kontrakt er inngått, skal være registrert i StartBANK eller tilsvarende leverandørregister før oppstart av kontraktsarbeidet og gi leverandørregisteret fullmakt til å innhente skatte- og avgiftsinformasjon (SKAV-info).

24.20 Krav om at minst 50 % av arbeidede timer skal utføres av faglærte (S)

Ved utførelse av denne kontrakten skal minst 50 % av arbeidede timer innenfor fagområder som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk, håndverkertjenester og anleggsgartnerfaget, utføres av faglærte. Kravet gjelder samlet for alle utførende fag som omfattes av kontrakten, men det skal være minst én faglært i hvert av de aktuelle utførende bygg- og anleggsfagene som omfattes av bestemmelsen. For øvrig kan Totalentreprenøren selv velge hvilke av kontraktens utførende bygg- og anleggsfag det skal benyttes faglærte i, med mindre annet er presisert av Byggherren.

Inntil én femtedel av kravet kan oppfylles ved at arbeid utføres av personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt, for første gang, etter kravene i Praksiskandidatordningen i opplæringslova, eller etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land.

Som faglært regnes arbeidstaker med offentlig godkjent fag- eller svennebrev eller tilsvarende kompetanse som kan likestilles med fag- eller svennebrev innenfor det fagfelt arbeidstaker utfører arbeid. Totalentreprenøren skal laste opp fagbrev eller tilsvarende dokumentasjon for faglært arbeidstaker i HMSREG.

På områder med lovkrav om bestemt fagutdanning og/eller autorisasjon, skal det kun benyttes personell som oppfyller slike krav. Faglærte i denne kategorien skal ikke medregnes når det føres oversikt over oppfylleelsesgraden (50 %) som nevnt i første ledd.

Dersom medvirkende arbeidere (unntatt lærlinger) hos Totalentreprenøren eller underentreprenører i løpet av kontraktsperioden består fagprøven og blir faglært, kan Byggherren og Totalentreprenøren avtale at alle timene arbeideren har arbeidet på prosjektet for Byggherren blir godkjent som timer utført av faglærte.

Totalentreprenøren skal, på forespørsel etter kontraktsinngåelsen, redegjøre for hvordan krav i denne bestemmelsen vil bli oppfylt, samt jevnlig oversende bemanningsplaner og rapporter som viser oppfylleelsesgraden. Dersom Totalentreprenøren ikke kan sannsynliggjøre at kravene vil bli oppfylt, må Totalentreprenøren iverksette tiltak for å sikre riktig oppfyllelse av kontrakten. I sistnevnte tilfeller, skal en forpliktende tiltaksplan fremlegges for Byggherren snarest mulig.

Ved kontraktsavslutning skal det på forespørsel fremlegges oversikt over antall timer som er utført av faglærte. Timelister skal fremlegges på forespørsel. Totalentreprenøren skal levere sluttrapport som dokumenterer at Totalentreprenøren har oppfylt kontraktskravet.

Ved brudd på bestemmelsen, eller der det er klart at slikt mislighold vil inntreffe, kan Byggherren holde tilbake inntil 1 prosent av kontraktssummen inntil forholdet er rettet.

Ved brudd på denne bestemmelsen har Byggherren også rett til å ilegge et forholdsmessig gebyr og/eller forholdsmessig avkorte vederlaget til Totalentreprenøren med et beløp på inntil 1

prosent av kontraktssummen. I vurderingen av hva som er forholdsmessig, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for Byggherren.

Ved vesentlig mislighold, eller dersom det er klart at slikt mislighold vil inntreffe, kan Byggherren heve avtalen. Dersom Byggherren hever kontrakten med Totalentreprenøren, kan Byggherren kreve å få tiltransportert Totalentreprenørens kontrakter med underentreprenører.

24.21 Krav om adskilte garderober (U)

Totalentreprenøren skal etablere adskilte garderobefasiliteter for kvinner og menn, uavhengig av hvilke kjønn som til enhver tid jobber på bygge- og anleggsplassen. Garderobene skal etableres i egne rom/brakkenheter med låsbar inngang og med antall wc/dusj i henhold til den til enhver tid gjeldende Fellesoverenskomsten for byggfag (FOB).

Unntak fra bestemmelsen kan tillates i henhold til unntaksbestemmelsene i Fellesoverenskomsten for byggfag.

24.22 Krav til bruk av lærlinger (V)

Ved utførelsen av kontraktsarbeidet skal minst 10 % av arbeidede timer innenfor utførende fagområder med særlig behov for læreplaner utføres av lærlinger. Dette skal skje etter ordning i henhold til opplæringslova, eller tilsvarende ordning. Dersom Byggherren ikke har presisert noe annet, kan Totalentreprenøren selv velge på hvilke av kontraktens utførende fagområder det skal benyttes lærlinger.

Det kan i konkrete tilfeller gjøres unntak fra lærlingkravet grunnet oppdragets særegenhet, for eksempel der oppdraget ikke egner seg for lærlingarbeid på grunn av sårbarhet hos tjenestemottakere, sikkerhetskrav eller andre særegne forhold.

Totalentreprenøren og/eller underentreprenører skal være godkjent som lærebedrift i henhold til opplæringslova. Utenlandske leverandører skal være godkjent lærebedrift i Norge, eller godkjent etter lignende ordning i annet EU/EØS-land eller land der Totalentreprenøren har hovedsete.

Totalentreprenøren skal laste opp dokumentasjon som viser at arbeideren er lærling i HMSREG. Totalentreprenøren skal på forespørsel legge frem all relevant dokumentasjon knyttet til godkjenningen, inkludert læreplan og inngåtte lærekontrakter.

Totalentreprenøren skal ved oppstart, og på anmodning under gjennomføringen av kontraktsarbeidet, levere en plan for hvordan kravene vil bli oppfylt. Ved kontraktavslutning skal det fremlegges oversikt over antall utførte lærlingtimer.

Dersom Totalentreprenøren kan dokumentere reelle forsøk på å inngå lærekontrakt, foreligger det ikke mislighold, selv om kravene i første ledd ikke er oppfylt. Der gjenstående

kontraktperiode er mer enn tre måneder, anses kravet kun oppfylt dersom Totalentreprenøren med jevne mellomrom gjør reelle forsøk på å inngå ny lærekontrakt.

Ved brudd på bestemmelsen har Byggherren rett til å ilegge et forholdsmessig gebyr og/eller forholdsmessig avkorte vederlaget til Totalentreprenøren med et beløp på inntil 1 prosent av kontraktssummen. Ved vurderingen av hva som er forholdsmessig, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for Byggherren.

Ved vesentlig mislighold av ovennevnte plikter, eller dersom det er klart at slikt mislighold vil inntreffe, kan Byggherren heve kontrakten. Dersom Byggherren hever kontrakten med Totalentreprenøren, kan Byggherren kreve å få tiltransportert Totalentreprenørens kontrakter med underentreprenører.

25 Krav til aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv

25.1 Plikt til å utføre forenklet aktsomhetsvurdering

Totalentreprenøren skal arbeide for å ivareta grunnleggende menneskerettigheter, anstendige arbeidsforhold og internasjonal humanitærrett, samt hindre miljødeleggelser og korrupsjon. Dette skal gjøres ved å benytte metoden for aktsomhetsvurderinger. Aktsomhetsvurderingene skal omfatte alle leveransene, inkludert varer (fra råvarestadiet via produksjon av komponenter til ferdig produkt), tjenester (blant annet transport), og/eller andre innsatsfaktorer som bidrar til å oppfylle denne kontrakten.

Totalentreprenøren skal senest fra kontraktsstart:

Totalentreprenøren skal organisere sitt arbeid for ansvarlig næringsliv i tråd med metoden for aktsomhetsvurderinger som beskrevet i internasjonalt anerkjente rammeverk som FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Med dette menes:

1. Forankre metoden for aktsomhetsvurderinger i retningslinjer og styringssystemer. Totalentreprenøren skal som minimum ha:
  - Formelle policy/retningslinjer for ansvarlig næringsliv. Retningslinjene skal ivareta Byggherrens kontraktsvilkår og gjelde for egen virksomhet og i leverandørkjeden
  - Skriftlige rutiner for å gjøre formelle policy/retningslinjer for ansvarlig næringsliv for leverandørkjeden (Suppliers Code of Conduct) kjent for leverandører/underleverandører og forretningsforbindelser som medvirker til utførelsen av denne kontrakt [Dette skal kun leveres hvis det benyttes underleverandører]
  - Planer og rutiner for å gjennomføre aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv
2. Kartlegge og vurdere faktiske og potensielle negative konsekvenser for samfunn, mennesker og miljø som Totalentreprenøren enten har forårsaket eller bidratt til, eller som er direkte knyttet til Totalentreprenørens forretningsvirksomhet, produkter eller tjenester tilbudt Byggherren, gjennom leverandørkjeder eller forretningspartnere

Hva som menes med ansvarlig næringsliv, følger blant annet av:

- FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP)

- OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper, inkludert følgende kapitler:
  - IV. Menneskerettigheter
  - V. Sysselsetting og forholdet mellom partene i arbeidslivet
  - VI. Miljøvern
  - VII. Bekjemping av bestikkelser, tilbud om bestikkelser og pengeutpressing
- Verdenserklæringen om menneskerettighetene (1948) og FN-konvensjonene om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (1966) og om sivile og politiske rettigheter (1966)
- Internasjonal humanitærrett inkludert Genèvekonvensjonene. Dette innebærer at Totalentreprenøren ikke skal tilby varer eller tjenester fra leverandører som direkte eller indirekte medvirker til å opprettholde ulovlig okkupasjon.
- ILOs kjernekonvensjoner om grunnleggende rettigheter og prinsipper i arbeidslivet:
  - Forbud mot tvangsarbeid (ILO konvensjon nr. 29 og nr. 105)
  - Retten til fagorganisering og kollektive forhandlinger (ILO konvensjon nr. 87 og nr. 98. Der konvensjon nr. 87 og nr. 98 er begrenset ved nasjonal lov skal arbeidsgiveren legge til rette for, og ikke hindre, alternative mekanismer for fri og uavhengig organisering og forhandling)
  - Forbud mot barnarbeid (ILO konvensjon nr. 138 og nr. 182)
  - Forbud mot diskriminering (ILO konvensjon nr. 100 og nr. 111)
  - Retten til helse, miljø og sikkerhet (ILO konvensjon nr. 155 og nr. 187)
- Anstendige arbeidsforhold og arbeidsmiljølovgivningen der arbeidet utføres: Medvirkende arbeiders lønns- og arbeidsvilkår skal ikke være dårligere enn det som følger av den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølovgivning i det landet der arbeideren utfører sin del av arbeidet. Dette gjelder i hele leverandørkjeden, fra utvinning av råvarer og produksjon av hovedkomponenter, til sammenstilling og distribusjon av ferdig vare eller utførelse av arbeid. Av særlige relevante forhold fremheves 1) en lønn å leve av, 2) overholdelse av arbeidstidsbestemmelser, 3) helse, miljø og sikkerhet, 4) regulære ansettelsesforhold, inklusive arbeidskontrakter, samt 5) lovfestede forsikringer og sosiale ordninger.

Overnevnte er minimumsstandarder. Der hvor internasjonale konvensjoner og nasjonale lover og regler eller avtaler regulerer samme tema, skal den høyeste standarden legges til grunn.

Dersom Totalentreprenøren blir kjent med kritikkverdige forhold i leverandørkjeden, skal Totalentreprenøren informere Byggherren om dette uten ugrunnet opphold.

25.2 Plikt til å medvirke i kontraktsoppfølgingen

Byggherren etterstreber samarbeid som utgangspunkt, og ønsker dialog om eventuelle utfordringer i leverandørkjeden med mål om å få til varige forbedringer.

I kontraktsoppfølgingen kan Byggherren kreve at Totalentreprenøren:

- Deltar i oppfølgingssamtale(r) med Byggherren og eventuelle andre berørte interessenter

- Besvarer egenrapporteringsskjema senest fire uker etter Byggherrens utsendelse, med mindre Byggherren har satt en annen frist
- Fremlegger policy/retningslinjer, planer og rutiner for å gjennomføre aktsomhetsvurderinger
- Dokumenterer sitt arbeid med aktsomhetsvurderinger, inkludert tiltak for å stanse, forebygge eller begrense negative konsekvenser, samt gjenoppretting og erstatning for negative konsekvenser
- Gir en oversikt over produksjonsenheter i leverandørkjeden, inkludert deres hovedkomponenter og råvarer, etter Byggherrens nærmere angivelse
- Bistår i forbindelse med Byggherrens leverandørrevisjoner og innhenter all dokumentasjon som anses nødvendig:
  - Revisjon kan omfatte undersøkelser, innhenting av dokumentasjon og stedlig kontroll hos Totalentreprenøren, hos eventuelle underleverandører og på steder der kontraktsarbeidet utføres. Totalentreprenøren skal vederlagsfritt stille nødvendige ressurser til disposisjon og oversende etterspurt dokumentasjon i forbindelse med revisjon eller kontroll. Medvirknings- og dokumentasjonsplikten omfatter også underleverandører. Totalentreprenørene ansvarlig for at underleverandører oppfyller medvirknings- og dokumentasjonsplikten
  - Revisjon kan gjennomføres i perioden fra kontraktsinngåelse frem til seks måneder etter utløpet av kontrakten
  - Revisjon og stedlig kontroll kan utføres av Byggherren eller tredjepart engasjert av Byggherren. Tredjepart identifiseres i denne bestemmelsen med Byggherren. Totalentreprenøren kan motsette seg at en direkte konkurrent av Totalentreprenøren blir oppnevnt som tredjepart. Tillitsvalgte kan ikke nektes adgang ved stedlig kontroll der kontraktsarbeidet utføres

Byggherren har rett til å samarbeide med andre offentlige Byggherrer og samarbeidspartnere i oppfølgingen av aktsomhetsvurderingene for ansvarlig næringsliv, samt innenfor lovverkets rammer å dele relevant informasjon og dokumentasjon fra oppfølgingen. Byggherren skal sikre at informasjonen deles på forsvarlig måte.

25.3 Sanksjoner ved manglende ivaretagelse av krav til aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv

Ved brudd på krav om plikt til utføre aktsomhetsvurderinger eller plikt til å medvirke i kontraktsoppfølgingen, som manglende gjennomføring av, eller dokumentasjon på aktsomhetsvurderinger eller ved brudd på medvirkningsplikten, kan Byggherren gjøre følgende sanksjonsbestemmelser gjeldende:

- Totalentreprenøren skal rette brudd på krav om plikt til utføre aktsomhetsvurderinger eller plikt til å medvirke i kontraktsoppfølgingen. Totalentreprenøren skal fremlegge en tiltaksplan for når og hvordan brudd skal rettes. Tiltakene og fristene skal være rimelige sett i forhold til bruddenes art, alvorlighetsgrad og omfang. Tiltaksplanen skal fremlegges for godkjenning av Byggherren innen fire uker etter at bruddene ble

oppdaget, med mindre Byggherren bestemmer noe annet. Dokumentasjon på retting skal fremlegges Byggherren for godkjenning uten ugrunnet opphold

- Ved alvorlige eller gjentatte brudd på krav om plikt til utføre aktsomhetsvurderinger eller plikt til å medvirke i kontraktsoppfølgingen, eller ved gjentatt tilsidesettelse av tiltaksplanen, kan Byggherren ilegge én eller flere av følgende sanksjoner:
  - Gebyr på kr 1 500 per hverdag inntil forholdet er rettet
  - Kreve midlertidig stans av hele eller deler av leveransen for Totalentreprenørens regning og risiko. Under stans vil ikke erstatningskjøp som foretas hos annen entreprenør anses som kontraktsbrudd
  - Kreve at Totalentreprenøren bytter ut vare(r) eller underentreprenør uten kostnad for Byggherren
  - Heve kontrakten. Selv om Totalentreprenøren eller underentreprenøren retter, er dette ikke til hinder for at Byggherren kan heve

26 Returordning for emballasje

Leverandøren og eventuelle underleverandører som er omfattet av avfallsforskriften § 7-5 skal senest ved kontraktsinngåelse fremlegge dokumentasjon for medlemskap i ett av de returselskaper for emballasje som er godkjent av Miljødirektoratet.

Leverandører som ikke er omfattet av avfallsforskriften § 7-5, skal senest ved kontraktsinngåelse fremlegge dokumentasjon på at deres underleverandører overholder eventuelle forpliktelser etter avfallsforskriften § 7-5, eksempelvis gjennom kontrollmedlemskap.

27 Miljø

27.1 Utslippsfrie bygge- og anleggsplasser

Totalentreprenøren skal gjennomføre arbeidet på bygge- og anleggsplassen utslippsfritt.

27.2 Massetransport

Totalentreprenøren skal minimum benytte biogass som drivstoff for transport av masser som fjernes fra og leveres til bygge- og anleggsplass. Kravet gjelder hele transportstrekningen fra uttakssted av masser som skal til bygg-/anleggsplass, og hele transportstrekningen for masser som skal fra bygg-/anleggsplass til lovlig avfallsmottak for sluttbehandling av massene.

Oppdragsgiver vil premiere bruk av utslippsfri (elektrisk eller hydrogen) massetransport. Utfører entreprenøren hele eller deler av massetransporten utslippsfritt, gis det en bonus for andel kilometer utslippsfri massetransport for masser inn og ut av bygge- og anleggsplassen.

Det gis en bonus på **kr 10 ekskl. mva. per kilometer** med utslippsfri massetransport på prosjektet.

Byggherre har fastsatt et øvre tak for bonus i kontrakten. Maksimal bonus er **kr 20.000 ekskl. mva.**

Bonus gjøres opp i sluttoppgjøret og betales ekskl. mva.

Massetransport ut fra anlegget omfatter, men er ikke begrenset til, stein, jord, rene masser og forurensede masser.

Massetransport inn til anlegget omfatter, men er ikke begrenset til rene jordmasser, løssstein, pukk, småstein og fyllmasser.

Transport av asfalt, betong, byggevarer, belegningsstein, kantstein og lignende er ikke å anse som massetransport. Dette omfattes av punkt 26.3.

Drivstoffteknologi dokumenteres med veielapper for massetransport spesifisert med kjøretøyets registreringsnummer.

27.3 Øvrig transport

a. For kjøretøy med tillatt totalvekt under 3,5 tonn gjelder følgende for siste transportstrekning/last mile:

1. Totalentreprenøren forplikter seg til kun å benytte kjøretøy som enten er utslippsfrie eller biogassbaserte i gjennomføringen av kontrakten.

b. For kjøretøy med en tillatt totalvekt over 3,5 tonn gjelder følgende for siste transportstrekning/last mile:

1. Totalentreprenøren skal i gjennomføringen av kontrakten minimum benytte fossilfrie kjøretøy til transport.
2. Alle kjøretøy som benyttes i gjennomføringen av kontrakten skal være i henhold til tilbudet, jf. tildelingskriteriet «miljø».
3. Alle kjøretøy som benyttes i gjennomføringen av kontrakten skal oppfylle minimum euroklasse 6/VI.
4. Biodrivstoff som benyttes under gjennomføring av kontrakten skal være dokumentert bærekraftig biodrivstoff ut over omsetningskrav. Det skal ikke benyttes biodrivstoff basert på palmeolje eller biprodukter fra palmeoljeproduksjon.
5. Dokumentasjon for transportleveransene skal fremlegges ved forespørsel og skal inneholde all relevant informasjon samt kjøretøyets registreringsnummer.

27.4 Plan for energi- og effektforbruk

Totalentreprenøren skal ha en plan for å effektivisere og styre energi- og effektforbruk i prosjektet. Planen skal medvirke til å sikre god fremdrift og hindre forsinkelser. Planen bør inneholde tiltak for god ladelogistikk, og gi god styring av energi- og effektforbruk.

27.5 Biodrivstoff

For kjøretøy og maskiner hvor det ikke er stilt krav om nullutslipp eller biogass skal det benyttes dokumentert bærekraftig biodrivstoff ut over omsetningskrav. Kjøretøy skal som minimum tilfredsstille euroklasse 6/VI. Det skal ikke benyttes biodrivstoff basert på palmeolje eller biprodukter fra palmeoljeproduksjon.

27.6 Unntaksbestemmelse

Byggherre kan i kontraktperioden etter en konkret vurdering gi Totalentreprenøren unntak fra enkelte kontraktskrav. Unntak kan ikke gis der behovet skyldes forhold Totalentreprenøren kjente til eller burde ha kjent til ved innlevering av endelig tilbud.

Totalentreprenøren skal sende skriftlig søknad om unntak til Byggherre uten ugrunnet opphold. Søknaden skal minimum inneholde opplysninger og dokumentasjon om:

1. Maskin, utstyr eller kjøretøy som det søkes unntak for og hvilken erstatning som skal benyttes.
2. Begrunnelse for hvorfor det ikke er mulig for Totalentreprenøren å oppfylle kravet.
3. Perioden det søkes unntak for.

Byggherre må innvilge søknaden skriftlig før unntak fra kontraktskrav anses som godkjent.

Ved innvilget unntak skal det benyttes dokumentert biodrivstoff ut over omsetningskrav. Det skal ikke benyttes biodrivstoff basert på palmeolje eller biprodukter fra palmeproduksjon. Kjøretøy skal minimum euroklasse 6/VI.

27.7 Dokumentasjon og rapportering

a. Bruk av Byggherres digitale rapporteringsløsning:

1. Totalentreprenøren skal sørge for at alle maskiner, inklusive innleide maskiner, som benyttes til gjennomføring av oppdraget er tilkoblet Byggherres digitale rapporteringsløsning for oversikt over utslipp og forbruk fra maskiner og kjøretøy.
2. Totalentreprenøren skal til enhver tid sørge for at alle maskiner er oppkoblet i løsningen, og at data kontinuerlig innhentes fra maskinparken gjennom hele kontraktperioden.
3. Tilkobling og overføring av data skjer for Totalentreprenørens egen regning.
4. Totalentreprenøren plikter å etterregistrere eventuelle nye maskiner som kommer inn under gjennomføringsperioden.

b. Dokumentasjon av massetransport: Totalentreprenøren skal på forespørsel oversende dokumentasjon eller kvitteringer på innkjøpt drivstoff og veielapper for massetransport uten ugrunnet opphold.

c. Totalentreprenør kan også måte dokumentere oppfyllelse av miljøkrav utenom rapporteringsløsningen beskrevet i punkt a og b, slik som energi- og drivstofforbruk i månedsrapportering. Dette gjelder blant annet for maskiner og utstyr som ikke kan tilkoble seg byggherres digitale rapporteringsløsning, jf. bokstav a og b ovenfor.

27.8 Registrering i Maskinregisteret

Maskiner som benyttes på bygge- og anleggsplassen skal være registrert i Maskinregisteret.

27.9 Mislighold og sanksjoner

Klima- og miljøkrav omfatter krav eller kriterier som reduserer negativ klima- eller miljøpåvirkning ved ytelsen, eller fremmer klimavennlige løsninger, og som fremgår av konkurransegrunnlaget eller Totalentreprenørens tilbud.

Ved brudd på klima- og miljøkrav kan Byggherre

- a. kreve at forholdet rettes eller at misligholdet opphører,
- b. holde tilbake inntil 1 prosent av kontraktssummen, frem til forholdet er rettet eller misligholdet opphører,
- c. legge et forholdsmessig gebyr. I vurderingen av hva som er forholdsmessig, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for Byggherre. Totalentreprenørens samlede gebyransvar for brudd på klima- og miljøkrav er begrenset til 5 % av kontraktssummen. Ansvarsbegrensingen gjelder ikke der bruddet har sin årsak i forsett eller grov uaktsomhet hos Totalentreprenøren,
- d. kreve at Totalentreprenøren skifter ut underleverandøren/-Totalentreprenøren for Totalentreprenørens regning og risiko, dersom bruddet har skjedd hos underleverandør/-Totalentreprenør,
- e. heve kontrakten eller stanse arbeidet for Totalentreprenørens regning og risiko dersom bruddet anses som vesentlig, uavhengig av om forholdet er rettet eller krevd rettet. Totalentreprenørens forsinkelse som følge av stansing etter denne bestemmelsen avskjærer ikke Byggherres rett på dagmulkt etter kontraktens bestemmelser om forsinket levering,
- f. kreve å få tiltransportert Totalentreprenørens kontrakter med underleverandører/-Totalentreprenører dersom Byggherre har hevet kontrakten med Totalentreprenøren.

Ved brudd på krav til bruk av Byggherres digitale registreringsløsning, dokumentasjon av massetransport eller registrering i Maskinregisteret kan Byggherre ilegge et gebyr på kr 1500 per brudd, per dag, frem til bruddet opphører.

Alle avtaler Totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

28 Utskiftning av personell

Totalentreprenørens tilbudte nøkkelpersonell kan ikke skiftes ut uten byggherrens godkjenning.

Nøkkelpersonell skal forstås som Totalentreprenørens tilbudte ressurser ifm. tilbudsinnleveringen (herunder ny ressurs som erstatter en opprinnelig tilbudt ressurs).

Nøkkelpersonell skal bistå aktivt i prosjektet i den rollen de er tilbudt. Dersom nøkkelpersonell ikke blir benyttet i den rollen de er tilbudt, vil det forstås som erstatning av nøkkelpersonell uten samtykke.

Dersom tilbudt nøkkelperson blir utilgjengelig på grunn av sykdom, eller av annen saklig grunn må byttes ut, kan byggherren bestemme at sanksjoner ikke benyttes. Prioritering av tilbudt nøkkelpersonell for bruk på andre prosjekter, medfører ikke saklig grunn til utskifting.

Utskiftning av personell forutsetter for alle tilfeller at nytt personell har samme eller bedre kompetansenivå og erfaring som opprinnelig tilbudt personell i prosjektet. Totalentreprenør plikter å oversende tilsvarende vurderingsgrunnlag for ny ressurs, som ved tilbudsinnleveringen. Vurderingen av nytt personell vil gjøres av byggherren ut fra de samme kriterier som angitt i konkurransegrunnlaget.

Byggherren har også rett til å kreve utskiftning av nøkkelpersonell dersom vedkommende ikke utfører sine oppgaver tilfredsstillende. Byggherrens bruk av utskiftningsretten gir ikke Totalentreprenøren rett på kompensasjon.

Nødvendig opplæring av nytt personell bekostes av Totalentreprenøren og belastes ikke byggherre uavhengig av årsak for utskiftning. Med opplæring forstås også den tid som går med til å sette seg inn i arbeidet.

Standardbot for utskifting er kr. 100 000 ekskl. mva. pr. nøkkelperson som skiftes ut.

Dersom Totalentreprenør bytter nøkkelpersonell uten å ha innhentet byggherrens forhåndssamtykke, påløper en ytterligere standardbot på kr. 25 000 ekskl. mva. pr. nøkkelperson som er byttet uten forhåndssamtykke.

Standardbøter kan gjøres opp i form av motregning ved de neste påfølgende fakturaer iht. faktureringsplanen eller annen foretrukket oppgjørsmåte fra byggherren.»

29 Brudd på prosjektadministrative bestemmelser

Ved brudd på de administrative bestemmelsene i Prosjektadministrative bestemmelser kan byggherre foreta trekk i oppgjøret.

Byggherren skal varsle entreprenøren om forholdet, og entreprenøren skal få anledning til å gi sin forklaring.

I vurderingen av om det skal foretas trekk og størrelsen på trekket skal blant annet mangelens alvorlighetsgrad, betydningen for byggherres oppfølging og entreprenørens besparelse vektlegges.

Størrelsen på trekket vil minimum utgjøre kr 10 000,- og maksimalt kr 50 000 for hvert besluttet trekk.

*****

Kontraktsdokumentene signeres elektronisk.